

SWINBURNE¹⁾

2

"Οταν πρωτόειδανε τὸ φῶς τὰ πρώτα λυρικά του ἔργα στὰ 1866, τὰ σκάνταλο ποὺ προξενήσαν καὶ οἱ θυμοὶ ποὺ ξυπνήσανε, μὲ τὸν ἀνοιχτόλογο τὸν ἀκράταγο λυρισμό τους καὶ μὲ τὴν ὅρμη τοῦ μεθυσιοῦ ἀπὸ τὸ κρασί τῆς ἑρωτικῆς λύσσας τὸ ἀχρόταγχα ρουφγμένο, ἔτανε κάτι πὸν σφρόδρα ἀπὸ τὸ φοράκισμα καὶ ἀπὸ τὴν ἀγανάχτηση ποὺ εἶχε ἀνάψει ὁ Μπάρυρον μὲ τοὺς μεριστοφελικοὺς σαρκασμούς του καὶ μὲ τὸ σατυρικὸν του βούνευρο κατὰ τῆς κοινωνίας καὶ κατὰ τῆς ὑπερκριτικᾶς γῆρο του. Ο ποιητής, ἀφηρώντας τὸ γενικὸν κατακλύμα δλόγυρδ του, ἀπὸ καλούς καὶ ἀπὸ κακούς, μὲ πάντα, καὶ πὲ φανατικά, ὑποθέτω, ἀπὸ τοὺς ἀνίδεοντας καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνόητους, γενναῖα πρόβαλε γιὰ νὰ ὑπερασπιστῇ τὰ δικαιολόγητα του παιδιά, καὶ ἀπόνου ἀπ' δλα, τὴν θέσα τῆς Τέχνης ποὺ τάχα καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάγκη τῆς ἡθικολογίας ἐκεὶ ποὺ δὲν ταριέται, θὰ κιντύνευε γὰρ ξεπέση σὲ κάτι ζένο, σὲ κάτι νολεμένο, νερωμένο, καὶ ἀληθινὰ πρόστυχο. Μὰ η τέχνη τοῦ Λέγου, μᾶς λέει ἐ ποιητής, γιὰ νὰ τοὺς δξεῖται τοὺς ἀνθρώπους, πρέπει νὰ είναι πλατειά, φιλελεύθερη, εἰλικρινής· δὲν πρέπει νὰ ξεπέφτῃ στὴ σεμνότητα ποὺ εἶναι σεμνοτυφά. Ο ἄγ.δες καὶ διεμόντυφος, δὲν μποροῦνε νὰ μένουνε στὸ ἴδιο σπίτι. Κι ἀν εἰν' ἀλήθεια πᾶς η τέχνη τοῦ Λέγου δὲν πρέπει νὰ γγίνῃ τὴν ἀνθρώπινη ζωὴ σὲ δλα τῆς, καὶ στὸ σύνολό τους τὴν φύση τῶν πραμάτων, ἀς τὴν περιορίσουμε τότε ἀνάμεσα στὶς βέργες καὶ στὰ παιγνίδια τῶν παιδιῶν. Σπάνια είναι τὰληθινὰ μεγάλα δύσματα ποὺ δὲν τοὺς ρέανε τὴν βορδοφαμένη, πέτρα τούτη : τὴν κατηγόρια τοῦ ἀνήθικου. Πρέπει νὰ πληρωθῇ ὁ φόρος τῆς φύμης· ἀλλοιώτακα, θὰ λείπη τάντα ἔνα πετράδι ἀπὸ τὴν κορώνα τοῦ φημισμένου. Καλὸς είναι νὰ σὲ παινεύουν θσοὶ παινεύουν δλο τὸν κόσμο μὲ καλήτερα νὰ σὲ δρίζουν ἐκεῖνοι ποὺ θεξίζε νὰ τοὺς περιφρονῇ δλος δικόμος. Βέδακα, δὲν ἔχω κανένα δικαίωμα νδεξιώσω θέση μέσα στὸ ἀκριβὸν κοπάδι τῶν εἰδυλλιακῶν κύκνων. Ποτὲ δὲ δούλεψα γιὰ νὰ παινεθῶ ἡ γιὰ νὰ πληρωθῶ δὲν ςκουσα παρὰ τὴν ὅρμη μου καὶ τὴν ίδια μου τὴν εὐχαρίστηση. Γι' αὐτὸν λοιπὸν τὸ ξέρω πῶς θὰ μένω

μακριὰ ἀπὸ τὴν συντροφιὰ τοῦ ζαχαρένιου κοπαδίου. Ἡ τέχνη, οωστὴ καὶ ὑπέροχη, δὲν παιδικρίζει, δὲν γυναικοκρατεῖται ἀντρίκεια είναι ἀγνή, μὲ ὅχι σὰν τὴν ἀγνότητα τοῦ χαρεμιοῦ καὶ τοῦ μοναστηρίου. "Ολα μπροστὰ στὰ μάτια τῆς καλά, καὶ ἀπ' δλα μπορεῖ νὰ βυζάνῃ τὴν ὁμοφάδα. Ο τύπος καὶ τὸ πάσσο, ἀνίκανος γὰρ ὑπαγόρευουν γόμους καὶ νὰ μεταποτίζουνε τὰ σύνορα τῆς τέχνης. Γιὰ γέλια εἰν' ἔκεινοι ποὺ γυρεύουνε γιὰ τοῦτο τὸ πράμα τὰ γνωρίσματα ἔνδες ἀλλου, ποὺ ζητάνε στὰ πραγούδια διδαχή, καὶ ἥθική στὴ μουσική. Τὸ ἔργο εἰν' εὐγενικὸ καὶ είναι σεμνό, μ' ἔνα νόημα παλληκαρίσιο καὶ πιὸ πλατύ, ὅχι ἀκρωτηριασμός καὶ κολωθωμάτα ὑπομένοντας, μὲ παραστατικάς τὸ είναι παρησιαστικά καὶ ἀλοκληρωτικά. — Τέτοιους στοχασμούς ἀνέμεσα σὲ ἄλλα πολλά, τίναξε κατάμουτρα τῶν ἐπικριτῶν του δι ποιητής, στὴν κριτική ἀπολογίᾳ τοῦ ἔργου του· στὸ μέτωπο τῆς ἀπάντησής του ἔβαλε κάποιο ρήτορα τοῦ Κάρλαχ. ποὺ θέλει τὴν θρασύτητα νόητα μηγατέρα τῆς ἀμάθειας." Ομως οἱ φωνὲς δὲν παύουν. Ἀρχιγέρος, ἀπὸ τὰντητοῦ στρατόπεδο, ἔνας πριτικὸς καὶ ποιητής, ὁ Ροδέρτος Μπούχαναν. Αὐτὸς πρόβαλε μὲ σφρόβετατη πολεμική ἐναντίον τῆς «Σκρικῆς Σκολῆς», καθὼς ὧνόματε τὴν συντροφιὰ τῷ λεγόμενων προσφραχητικῶν τεχνιτῶν, καὶ πιὸ πολὺ ἔναντίον τῶν τριῶν κορυφαίων : τοῦ Δάντη Γαρέρηλ Ρωσσέτη, τοῦ Οὐλλιαχ Μέρρις καὶ τοῦ Swinburne, σαρκοπατῶν, ἀστενικῶν, ἀρφωστῶν, ὄλιστων, κατὰ τὴν γνώμη του.

3

Μὰ οἱ κατηγόριες τῶν ἡθικολόγων μποροῦνε γὰρ ταριέταις τὸν κάπως, ἀπὸ κάποια σημάδια, πιὸ πολὺ στὴν ποίηση τοῦ μεγάλου γαλαζαίματου Ρωσσέτη, παρὰ στὴν ξαναμένη πάντα κατακόκκινη, καὶ τὴν εὑρωστὴ τέχνη τοῦ Swinburne. Ο ποιητής τοῦ «Ἐγκώμιον τῆς Ἀφροδίτης» καὶ τῆς «Φαΐδρας» φάνηκε, ςτερ' ἀπὸ λίγα χρόνια, κατὰ τὸ 1870, μὲ τὸν τόμο τῶν «Τραγουδιῶν πρεσοῦ νᾶδηγη δ ήλιος». Ἀπὸ μιὰν ἄλλη πηγὴ φερμένο τὸ ίδιο νερὸ μοιράζε. Βλέπουμε πῶς οἱ θεωρίες, θσο καὶ ἀν παρουσιάζουνται διοστρόγγυλες καὶ σὰν ἀπαραβίαστες, πάντα στὴν πράξη ἀναγκάζουνται νάφησον ἀρκετὴν ταβούρα, καθὼς πάνε, καὶ κανεὶς ποτὲ δὲν παρνᾷ ἀπὸ κείνες χωρὶς νὰ τὴν παραβίασῃ, πολὺ γὰρ λίγο, τὴν στρογγυλάδα τους. "Ετοι καὶ η περί-

φημη ἀρχὴ «l'art pour l'art», καθὼς τὴ θρονιάσσανε γιὰ καιρὸ στὴ Γαλλία ἡ Γαττίε καὶ ὁ Φλωμπέρ, καθὼς φάνεται πῶς τὴν προσκυνὴ καὶ ὁ παιγνῆς μας. Στὸν καιρὸ της, ἀρχὴ καὶ αὐτὴ μὲ πολλὴν ἀλήθεια μὲ δὲν τὴν κλεῖ μέσα τῆς τὴν ἀλήθεια. Θεωρία χρήσιμη, δὲν είναι ἀνάγκη νὰ κατασταθοῦνε σεβαστὰ τὰ καταφρονεμένα δικαιώματα τῆς Τέχνης. Θεωρία ποὺ δὲν ἔχει λόγο, δὲν παρανοτάς την καὶ ἐφαρμόζοντάς την ἀνεξέταστα καὶ ἀφιλοσόφητα, ζλέπεις πῶς κιντύνευες νὰ ποδοπατήσῃ, ἀπὸ τὴν ἀφορμή της, τὰ ἕρετερα τῆς Τέχνης. Κάποια χρέη της. Γιατὶ καὶ η Τέχνη δὲν είναι μόνο σκοπὸς η ίδια, χωρὶς κανέν' ἀλλο ἔνο σημάδεμα. Μάλιστα, σκοπὸς η ίδια, ἀνεξάρτητη καὶ μὲ αὐτοτέλεια μὲ καὶ ζργανο μαζί, ἀσυνείδητο. Μαζὶ βασίλισσα καὶ δουλεύτρα. Δύναμη κοινωνική, καὶ μ' ἔλα τῆς τάντικονωνικά στοιχεῖα καὶ τὰ φερδίματα. Τὰ «Τραγούδια προτοῦ νὰ βγῆ δ ήλιος» είναι ἀπλούστατα, πολιτικὰ ποιήματα. Ο Συνοδινὸς θὰ τὰ τιλοφορεῖσεν «Ἐθνεγερτήρια σαλπίσματα». Ο Παράστηος «Ἐωθινά». Τὰ θέματά τους δὲν είναι δικαιορετικὰ καὶ ἀπὸ τὰ θέματα ποὺ μᾶς ξετυλίγουνε, δημοσιογραφικὰ καὶ ρήτορικά, οἱ καθαρευσούσανοι στιχοπλόκοι: μας τοῦ παλιοῦ καιροῦ, οἱ Σούτσι καὶ οἱ Καρασούτσηδες. Εχει καὶ η τέχνη τοῦ Swinburne τὰ μοτίβα τῆς τὰ δημοσιογραφικά, τὸ ρήτορικό της τὰ κατρακύλισμα, λέει καὶ ξαναλέει κάποτε τὴ ίδια, ξεπέφτει σὲ στρομμένες ἀληγορίες. Μὰ καὶ τ' είναι τὰ φεγάδικα τοῦτα μπροστὰ στὸ πολύβο οὐ μὲ δρμή, καὶ ἔλω ἀκόμα καὶ πάντα, κατέβασμα τοῦ πλατιοῦ ποταμοῦ τοῦ λυρισμοῦ, ἔκει ποὺ ἔνας ήλιος ἀφύς χρυσάφι τὰ κάνει καὶ φλόγα ἀναλυτή τὰ νερά του, ἔκει ποὺ καθρεφτίζουνε στὶς ἀκρεῖς του γέροντας πρὸς τὸ ρέμα του τὶς πυκνερὲς φυντωμένες τους πρασινάδες τεράστια δέντρα; Η ίδια, ἀπόνου κάπου, καὶ σὰν ἐπιτυχημένα καμπάτια, δικορφία, ποὺ ἔκαμε τὸν Τέννυσον νὰ γράψῃ πρὸς τὸ νέο Swinburne, ςτερ' ἀπὸ τὸ διάδασμα τῆς «Ἀταλάντης στὴν Καλυδώνα», τοῦ δραματικοῦ του ἔργου, ποὺ ξάφνισε καὶ μάγεψε τὸν κόσμο γῆρο του, ποὺ ἔκαμε τὸν Τέννυσον νὰ τοῦ γράψῃ : «Ἐχω πολὺν καὶ ςτὸ νὰ δικάσω ἔργο τόσο ςράζο. Βρίσκω μέσα σ' αὐτὸν τὴ δύναμη καὶ τὴ λάμψη. Καὶ σος ζηλεύω τὴν τρανή σου χάρη : δλο νὰ πλάθη καὶ νὰ ξεδιπλώνῃ ρυθμούς.»

¹⁾ Κοιταξε τοὺς τριζους 312 καὶ 313.

ΚΟΣΜΑΣ. Καὶ ἄλλο ;
ΛΟΥΚΙΟΣ. Ναὶ ; κ' ξύλινε μιτοτελειωμένο, μι-
τοφιασμένο στὸν πηλό. Ο πηλός; ξερχίνεται, καὶ δλα
πᾶν χρένα.
ΚΟΣΜΑΣ. Λοιπόν :
ΛΟΥΚΙΟΣ. Τὸ θερόνια χρένο ("Εν" ἀκοτά²⁾ γάνωστο χαμόγελο τοῦ λάμπει στὰ μάτια. "Η φωνή του τρέμει. Δὲν είναι κακόμενο : είναι ἀλόρμη ζωή τοι. Τὸ τελευτεῖο χρήμα τοῦ χεριοῦ μου εἰν' ἔκει, ζωτανὸν ἀκέρα ! (Κάνει διστρέπα τὴν χειρονούσα πᾶς πλάθει.)
ΚΟΣΜΑΣ. Καὶ πᾶς ;
ΛΟΥΚΙΟΣ. Γνωρίζεις ἔκεινη τὰ πράγματα τῆς τέχνης, γνωρίζει μὲ τὶ τρόπο δη πηλός πρατιέται μαλακός. Μὲ βοηθούσε, έναν καιρό. "Εβρεχε η ίδια τὰ πανιά...
ΚΟΣΜΑΣ. Λοιπόν είγει τὸ νοῦ της νὰ κρητήνεται πηλό, ένω πὲ ψυχομαχούσεις !
ΛΟΥΚΙΟΣ. Δὲν είτικε τάχα καὶ αὐτὸν ἔνας τρόπος γιὰ πηλεμηθῆ δ θάνατος ; Δὲν είτικε τὰ αὐτὸν δειγματα τῆς πίστης, θευματός ; Αὐτὴν έσωζε τὸ ψρόγο μου...

νεται, δὲ ίλιγγος μοῦ ἀδραγχει τὴν ψυχή, καὶ φοβοῦμαι μήπως παρασυρθῶ, θσως ἀπόψε, θσως αὔριο. Γνωρίζεις τὶ είναι δ ίλιγγος ; "Αχ, ἀν μποροῦσα νὰ ξανάνοιγα τὴν πληγὴ ποὺ μοῦ κλείστηκε !

ΚΟΣΜΑΣ (ζητῶντας νὰ τὸν τραβήξῃ πρὸς τὸ παράδυρο.) Σύχτε, τύχτε, Λούκιε ! Σώπα ! Μοῦ φάνηκε πῶς ἀκουσει τὴ φωνήν...

ΛΟΥΚΙΟΣ (ἀνατριχιζούντας.) Τὴς Συλδίκε ;
(Νεκρηὴ τὸν σκηνάζει χλωμάδα)
ΚΟΣΜΑΣ. Ναὶ ! Σύχτε ! Εχεις προφέτ.
(Τοῦ ἀγρίζει τὸ μέτωπο. Ο λούκιος ἀκουούμενος στὸ στήριγμα τοῦ παραθύρου, σὰ νὰ τὸν ἐγκαταλείπουν οἱ δυνάμεις του.)

ΣΚΗΝΗ Β'.

("Ερχεται η Συλδία Σεττάλι μὲ τὴ Φραντζέσκα Αύγη. Αὐτὴ μὲ τὸν πρόστο της γύρω στὴ ζώη τῆς ἀδερφῆς της.)

ΣΥΛΔΙΑ. Ω ! Δάκλει, εἰσε! Ιδώ ἀλόρμη ; (Δὲ βλέπει τὸ πρόσωπο τοῦ λούκιον, ποὺ είναι γυρισμένο πρὸς τὸν ἀνοιχτὸν δέρα.)

ΚΟΣΜΑΣ (χρέβοντας τὴν ταραχή του, χαιρετῶντας τὴν Φραντζέσκα.) Ή! Λούκιος μὲ κράτησε...

ΣΥΛΔΙΑ. Είχε πολλὰ πράματα νὰ σάς πῃ.
ΚΟΣΜΑΣ. "Εχει πολλὰ πράματα καὶ

10

Στα «Τραγούδια προτού βγῃ δ ήλιος» οι μεγάλες έρωτοχτυπημένες ήρωσες, οι κολασμένες της ξαδιάντροπης άγάπης, οι Φαουστίνες, οι Δολόρες, οι Μεσσαλίνες, οι Σεμιράμιδες, οι Κλεοπάτρες, έχουν άλλα δύναματα: είναι οι μεγάλες χώρες, ή Έλλαδα, ή Αγγλία, ή Γερμανία, καὶ, απάνου ἀπ' δλες, τὸ λαϊμοτίθιο τῆς μουσικῆς του, ή χώρα τοῦ Ἰταλοῦ. Ο φάλτης χοροστάτει στὴ «Λιτανεῖα τῶν Ἐθνῶν». «Οχι πιὰ ή Περσεφόνη, μὰ ή ζαφερή θεὰ τῶν ἀρχαίων Γερμανῶν, ή Ερθα, ή Γη. Σ' αὐτήν ἀφιερώνει στροφές πύρινες δ ποιητῆς καὶ κάνουνε σκοτεινότερη τῇ νύχτα ποὺ εἶναι σπαρμένη ἀνάμεσο τους. Στὸ στυλοβάτη ποὺ στέκοταν τὸ ἀγαλμα τῆς Ὁμορφιᾶς τώρα στυλώνεται ή Ἀλήθεια. «Γιατὶ ή Ἀλήθεια μόνη ζῇ, ή Ἀλήθεια μόνη ἀκέρια εἶναι, καὶ ή ἀγάπη πρὸς τὰ χαρίσματά τῆς εἶναι τὸ πολικὸ τάστρει καὶ δ πόλος του· δ ἀνθρώπος, τὸ καρδιοτύπι μου, καὶ καρπὸς τοῦ κορμοῦ μου, καὶ σπόρος τῆς ψυχῆς μου. Ο μονάκριδος τοῦ κόρφου μου· μόνη ἀχτίδα τῷ ματιώνε μου· περήφανο λουλούδι, τὸ μόνο ποὺ σκαρφαλώνει στὸν οὐρανό. Ο ἀνθρώπος, ὅμοιος κ' ἔνας μ' ἐμένα, δ ἀνθρώπος, καμαρμένος ἀπὸ μένα, δ ἀνθρώπος, ποὺ εἰμ' ζγώ.» Οι πρώτες «Μπαλλάτες καὶ τὰ Ποιήματα» τοῦ 1866 ἀφιερωμένα στὸν πρερρχφαγιλιτικὸ ζωγράφο τῶν ὑπερκόσμων παρθένων, στὸν Burne Jones. Τὰ «Τραγούδια προτού νέδην δ ήλιος» ἀφιερωμένα στὸ Μαντσίνη, στὸν περίφημο Ἰταλὸ πατριώτη. Αντὶ γιὰ τὴν Ἀφρεδίτη, γιὰ τὴ Σαπφῷ, καὶ γιὰ τὴν Ἄγια Δωροθέα, ή Ἐπανάσταση, ή Λευτερία, ή Δημοκρατία. Αντὶ γιὰ τὸ Βιχτὸρ Ούγκωδ Walt Whitman. «Ἐνα διπὸ τὰ πιὸ ἐπαναστατικὰ ποίηματα, μὲ μάλιστη ἀκατάσχετη λυρικῆς τρικυμίας εἶναι «Ο θυμὸς τοῦ ἀνθρώπου». Τὸ τέλος του: «Μὲ τὸ θυμὸ σου—λέει πρὸς τὸ θεὰ τῶν τυράννων—γραμμένο μὲ φωτὶ τῆς κόλασης καὶ καμένο μὲ τὴ μύτη τοῦ σπαθίου σου, χτυπήθηκες, θεέ, χτυπήθηκες. Καὶ τὸ τραγούδι τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν γῆ, ἐκεὶ ποὺ πεθαίνεις, ἀντιλαλεῖ ἀνάμεα ἀπὸ τὰ φτερά σου, ποὺ εἶναι σὰν δινεμος. Ἐν ὑψίστοις δόξαι στὸν ἀνθρώπο! γιατὶ δ ἀνθρώπος εἶναι δ κύριος!» «Ποταμοὶ καὶ πηγές, μουγγρίζει ἀλλοῦ δ ποιητῆς στὴν «Ολονυχτὶ τοῦ Σηκωμοῦ», καὶ τρικυμίες ποὺ ζητάτε τὴ βορά σας μὲ δυνατὰ φτερά νὰ τὴν καταπιήτε, ζηνάμετα στὸν ψυχερινόν τοὺς

οὐρανούς, τὰ πνέματα καὶ τάστρα ποὺ ἀκολουθούσανε συντροφικὰ τὸν ἴδιο δρόμο. Φώς τούρανος, κ' ἐσύ, πὶς οὐρανικότερο φῶς, σὰ φλόγα στὶς ψυχὲς ἀπάνου τῶν ἀνθρώπων ποὺ κυβερνᾶντες τὶς γενὲς δλες τῶν καιρῶν. Αὐγὴ τῆς μέρας ποὺ ξανάρχεται καταχτητῆς αὐγὴ τοῦ δίκιου ποὺ τὰ ξανανιώνει δλα. Κ' ἐσύ, μὲ τὰ πόδια σου ποὺ δὲν ἀφίνουν ἀχνάρια καὶ ποὺ ἀψηφούνε τὸ κυνηγητὸ τῆς ἐλπίδας ή τοῦ φόδου, γοργὲ Σηκωμέ, ποὺ κάνεις τὴν ἀνύσσο κορφή. Κ' ἐσύ, ποὺ τὸ στόμα σου τὰ πάνει νὰ μοιάζουν δλα τὰ τραγούδια ποὺ ἀποζητῶν τὸν ἥλιο, Δημοκρατία γαληνὴ ἀπὸ ἔναν κόσμο καθορισμένο. Εσύ, Λευτερία, ποὺ ἀναβρύζουν ἀπὸ σένα δλες οἱ πηγὲς τῆς ψυχῆς! Δοξάστε τὴ γῆ, γιὰ τὴν ἀγάπη τῶν ἀνθρώπων ποὺ ζούνε, καὶ τὸν ἀνθρώπῳ γιὰ τὴν ἀγάπη τῆς γῆς!»

11

Κανεὶς δὲ μὴ κατηγορήσῃ τὸν ποιητὴ πὼς μεταχειρίζεται ἀφιερεμένα γενήματα ἐκεὶ ποὺ δ στίχος θέλει τὸ χεροπιαστὸ μονάχα καὶ τὸ ζωγραφιστό. Κάθε ποιητῆς ποὺ ἀξίζει: τὸνομαχεῖ τὴν χάρη νὰ ἐμψυχώνῃ τὰ φυχα, καὶ οἱ γενικὲς ἔννοιες παίρνουνε πρόσωπα χρωματισμένα σὰν παρθένων καὶ σὰν ψυχῶν. Ονόματα σὰν τὴ Μεταφυσική, σὰν τὴ Φιλοσοφία, σὰν τὴ Θρησκεία, σὰν τὴν Ἐφευνα, σὰν τὴν Ἐπιστήμη, σὰν τὴν Ἐπανάσταση, σὰν τὴ Δημοκρατία, σὰν τὴν Αἰωνιότητη, μεταχειρισμένη ἀπὸ τὸν Σέλλευ, ἀπὸ τὸν Ούγκωδ, ἀπὸ τὸν Swinburne, ἀπὸ τὸν Ούτιμαν, ἀπὸ τὸν Βεράρεν, δὲν εἶναι πιὰ τοῦ πεζοῦ λόγου ζητήματα· εἶναι θεές καὶ νεράδες τοῦ φρασίου Μύθου. Απὸ ιδέες, γίνανται εἰκόνες. Τὸ μόνο ποὺ θὰ μπορούσε νὰ σημειωθῇ στὸ παθητικὸ τὸ σαλπιστή τῶν «Τραγούδιων προτού νὰ βγῃ δ ήλιος», εἶναι τὸ ιδέας διάθατο πὰ τῆς φιλοσοφίας του, κάτι σὰν περασμένη μόδα, ποὺ δὲ μῆς φτάνει σήμερα. Οι κεραυνοί του κατὰ τῶν κορωνάτων, τὰ σαλπισματά του πρὸς τὸν λογῆς λαούς, ή θεοπόληση τῆς Δημοκρατίας, τῆς Λευτερίας τὸ ζεντίκρωμα, δὲν πηγάνουνε μακρύτερο· ἀπὸ τὸν ρωμαντικὸ φιλανθρωπικὸς ἐνθουσιασμοὺς τῶν Ἐνζολωράδων καὶ τῶν Γαβριάδων τῶν Ἀθίλων, ἀπὸ τὰ ἀνταρτικά, καρβοναρικά, μὲ νοικοκυρστικά ιδεανικά τῶν πρὸ τοῦ 1870 κοσμοπολιτῶν ὄντειροπλέγχηδων. Σήμερα ή ἐπιστημονικὴ σοσιαλιστικὴ ιδέα καθὼς φαινεται, πλάθει, ζηνάμετα στᾶλλα, καὶ νέα βαθύτερη πολυσήμαντη Τέχνη τοῦ Δόγου, καὶ τὸ πε-

ζοῦ καὶ τοῦ στυχουργημένου· καὶ κάπως ἀλλοιώτητα διατηλασσει καὶ σαλπίζουν καὶ τραγουδάντες κ' ἐρμηνεύουν τὶς συμφορές καὶ τὰ δίκια τῆς ἀρχαγατίας καὶ τῶν παραπεταμένων καὶ τῶν προλετάριων τὰ ποιήματα, ἔξαφνα, τῆς Ιταλίδας «Ἀδας Νέγρη», τοῦ βέλγου Βεράρεν, καὶ τοῦ γερμανοῦ Δέχμελ. (*) Μὰ δ ποιητῆς τοῦ «Τραγούδιον τῆς Σημιτίας», τῆς «Ματερ triumphalis» καὶ τῆς «Λιτανεῖας τῶν Ἐθνῶν» δὲν εἶναι γιὰ τοῦτο λιγότερο παρορμητικὸς πρὸς ζητητικός.

12

Πολλὲς φορὲς στοὺς ἐπαναστατικούς του στίχους τούτους γυρίζουνε καὶ ξαναγυρίζουνε τὰ κλασικὰ δινόματα «Ελάδα, Σαλαμίνα, Θεομοπούλες, Ταύγετος, Αθήνα, Κηφισός, Εὐρώπας. Καὶ πιὸ πολύ, μᾶλις ἀρχαίο καὶ νέο, περασμένο καὶ τωρινό, κλασικὸ ἀχώριστα καὶ ρωμαντικό, τὸνομα κΡΗΤΗ. «Ἐνας μαρτρόστιχος θύμος του μὲ πιντάρικη πνοή, καὶ μὲ λόγου μορφή ἀρχαϊκή, χωρισμένος σὲ στροφές, σὲ ἀντιστροφές, καὶ σ' ἐπιψέξ, ἔχει σηματική «Φδὴ στὴν Ἐπανάσταση τῆς Κρήτης». Η φδὴ γραμμένη τὸ γεννάρη τοῦ 1867, διατείχησε δ Κρητικὸς καὶ θέριζε δ Τούρκος. «Μέσα στὶς ἐκκατὸ πολιτεῖες τῆς Κρήτης δὲν εἴτανε ποτὲ ἀλλοτε πόση δέξια, ἀν καὶ τὸνομά τῆς μεγάλο ἀπάνου στὴ γῆ, καὶ τὸ πρόσωπό της διμορφό σὰν τὴ θάλασσα. Τὰ λόγια ἀπὸ τὰ χείλια τῆς γλυκά, οἱ μέρες τῆς χρυσούσαντες, στὴν ὡρα τους οἱ καρποὶ τῆς. Τέσσο ζημορφή, γιατὶ εἴταν ἐλεύτερη, ἀστὴ ποὺ εἶναι ἀγορασμένη καὶ πουλημένη.

«Ομορφη τόσο, αὐτὴ ποὺ τώρα εἶναι διμορφωτερη, μὲ τὰ παιδιά τῆς πεθαμμένα στὸ πλάτι της, χωρὶς σκηνήτρο, χωρὶς καθιέρωμα, χωρὶς τοξέματα, χωρὶς βούθμεια, χωρὶς ἔλεος, μὲ αἷμα στὸν πέτωπό της, ή μακαρία, μὲ τὸν χρυσούσιο πυλῶνας, μὲ τὰ περιστατικὰ στέμματα, μὲ τὶς περίσσεις χωρὲς, διμοια μὲ μιὰν ἀρραβωνιασμένη.

«Καὶ νά, τὰ διώρα τοῦ συμπεθεροῦ: ή ζηνανία ποὺ κρατᾷ τὰνάσσαμα· ή ντροπή καὶ τὰ δάκρια τῶν μαννάδων, καὶ τὰ διζασταρούσιδια νεκρά στὸν κόρφο, στὸν ἀσπρό τοῦ κόρφο ποὺ τὸν ἀνατηκώνεις: ένα μακρυδιάναφυλλητό, καὶ τὸ βουδό τὸ νεκρωμένο στόμα, ποὺ λέει: «Πέσσον καρό, πόσον κατέρν, ἀδέρφια μου;» Καὶ ή λίσσα ποὺ δὲν υποφέρνει: ἀνα-

[*) Γιὰ τὸ Δέγκαλ. Les documents du progrès. Revue internationale. Janvier 1908.

λέγει, ίσως πάρα πολλά. Καὶ κουράζεται.

ΣΥΛΒΙΑ. Σάς είπε πώς τὸ Σαββάτο: θὰ πάμε στὴ Μπούκκα τοῦ «Άρουν;

ΚΟΣΜΑΣ. Ναί, τὸ ζέρω.

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Δὲν είστε ποτὲ παγεμένος στὴ Μπούκκα τοῦ «Άρουν»;

ΚΟΣΜΑΣ. Όχι, ποτέ. Γνωρίζω τὴν ἀξοχὴ τῆς Πίζας, τὸ Σάνν Ροσσόρε, τὸ Γόμπο, τὸν «Άγιο Πέτρο τοῦ Γράδου» μὲ ποτέ μου δὲν προχώρησα ὡς τὴν ἐκβολή. Ξέχω πώς τὸ περιγιάλι εἶναι ώραιότατο.

(Η Συλβία ἔχει τὸ βλέμμα προσηλωμένο πρὸς τὸν ἄντρα τῆς ποὺ μένει διπομόναχος στὸ παραδύρι, δινήτρος.)

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Μαγεία, αὐτὴ τὴν ἐποχὴ: ἐν' ἀκρογιάλι ἀναχτό, χυκυλό, μὲ λεπτὸν ἀμμοῦ· ή θάλασσα, ή ποταμός, ή λόγγος· ή μυρουδιά τῷ φυκώνε, ή μυρουδιά τῷ φετσινιοῦ· οἱ γλάροι, τὰς δολια... Πρέπει νὰ κάνετε πολλὲς ἐπισκέψεις στὸ Λούκιο. Βρο μένει ἔκτει.

ΚΟΣΜΑΣ. Βέσσαια.

ΣΥΛΒΙΑ. Θὰ μπορέσουμε νὰ σᾶς φιλοξενήσουμε. (Ξεφεύγει ἀπὸ τὴν ἀδερφή τῆς καὶ προβαίνει πρὸς τὸν ἄντρα τῆς μὲ τὸ ἔλαφρό της βῆμα.)

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Η μητέρα μας ἔχει ἔκει ἔνα σπίτι πολὺ ἀπλό, ἀλλὰ μεγάλο: ἔνα σπίτι ἀπ' πρόσωπα καὶ ἀπομέσα, σ' ἔνα πυκνόφυτο ἀπὸ ροδόδαρφες καὶ μυρικιές· κ' εἶναι καὶ μιὰ παλιὰ σπινέττα τοῦ καταράτος της Αὐτοκρατορίας, ποὺ τὴν είχε μιὰ φορά—φανταστήστε ποιά!—μιὰ ἀδερφὴ τοῦ Ναπολέοντος, ή δουκέσσα τῆς Λούκκας, ἔκεινη. Η τρομερή καὶ κοκκαλιάρα «Ἐλίζα Μπατσίσκη»: μιὰ σπινέττα ποὺ καμμιά φορά ξυπνάεις καὶ θρηνεῖ κάτω ἀπ' τὰ δάχτυλα τῆς Συλβίας· κ' εἶναι δὲς καὶ μιὰ βάρκα, ἀν τὸ θεντύμιο τὸ ναυπολεοντικὸ δὲ σᾶς γυνεῖς, μιὰ ώραία βάρκα, ἀσπρό διπάς τὸ σπίτι.

(Η Συλβία στέκει σιωπηλὴ πίσω ἀπὸ τὸ Λούκιο, σὰν νὰ προσμένῃ.)

ΚΟΣΜΑΣ. Να, ζῆ κανεὶς μέσα στὴ βάρκα, ἀν τὸν θάλασσα.

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Πρέπει νὰ βάλουμε τὸν ἀρρωστό μέσα σὲ μιὰ βάρκα καὶ νὰ τὸν ἐμπιστεύτουμε στὴν καλή τὴ

ύπάρχουν (κι αὐτὸ δὰ γάρ τὸ λέν καθεμερνὰ οἱ φημερίδες) ρασοφόροι ἀνάξιοι στὶς μικρὲς ἐκκλησίες τοῦ Γένους, γιατὶ τάχα νὰ μὴν ύπάρχουνε σταυροδέρφια τους καὶ στὴ Μεγάλην; Τὸ χτίρια κι ὁ τίτλος δὲ δίνουν καμμιὰ ἔγγύωση γιὰ τὸ περιεχόμενο—καὶ θαρροῦμε πῶς κ' οἱ πατριωτικὲς φημερίδες μας λένε συχνὰ πυκνὰ γιὰ τὴ Μεγάλην κτλ. περδότερα κι ἀπὸ δᾶς καταγγέλνει ὁ κ Πάλλης στὸ γράμμα του.

ΜΙΛΗΣΑΝΕ καὶ τὰ Κρητικόπουλά γιὰ τὸ γλωσσικό
μας ζήτημα. Καὶ μιλήσανε λεβέντικα καὶ παληχαρίστα, σὰν
Κρητικόπουλα. Διαβάστε τὴν ἀπολογία τους ποὺ δημοσιεύε-
ται σήμερα στὸ «Νομό», μελετήστε την. Ρουφήχτε μάλι-
στα τὸ ιελευταῖο τῆς κεφάλαιο, τὸ Προφητικό. «Ο 'Ηλιος
τῆς Ἀλγηνίας πάντα του ἀνατέλλει· δύο πολὺ κι ὃ βά-
στακεὶ ἡ νύχτα τῆς Ψευτιᾶς». Καὶ εἶναι φυσικό νὰ πρωτο-
ροδίσει τὰ Κρητικά βουνά. Ναι, εἶναι φυσικό. Κι ἀπὸ
κεῖ, ἀπὸ τὰ Κρητικά βουνά, τὸν καρτεροῦμενον καὶ μεῖς τὸν
πιεματικό μας ξεσκλαδωμό. Οἱ Κρητικοὶ θὰ μᾶς τονὲ φέ-
ρουνε. Πιατὲλοι οἱ Κρητικοὶ κατέγουν περσότερο ἀπ' ὅλους μας,
καὶ τὸ ἀπόδειξην ἀπειρες φούξις ὡς τώρα, τὴν μεγάλην τέ-
χνην νὰ πολεμούν καὶ νὰ νικούν. Καὶ μόνο ποὺ σὲ μιὰ
τέσσαρα κρίσιμη στιγμὴ γιὰ τὴν Κρήτη καὶ γιὰ τὴν Ρωμιο-
σύνη, ἀλλακτηρι, ἀνείζεις κάτου καὶ γλωσσικὸν ἄγωνα, εἶναι
θεότερην ἀπόδειξη, ὅχι μουσικοῦ σμένου Βιζαντινισμοῦ, μὰ
γερῆς καὶ ἀλογίωνταντης ἁνείληψης τοῦ πόσο επουδαῖος καὶ
ζωτικὸς εἶναι γιὰ τὴν φυλὴ μας τὸ ζήτημα τῆς γλωσσας καὶ
τῆς Πατριδίας μας.

Τι έμφρα καὶ τί συγκινητικά πού τὰ χωρεῖσι σήμερα δ Ποιητής, στὸ τελευταῖο του ἄρθρο γιὰ τὸ Swinburne, τὰ εὐγνωμὰ Κρητικόπουλα: Μία σὰ νὰ ξέρων ἀπὸ πρίν τι τοὺς λέει δ Ποιητής: πόσο έμφρα τοῦ ἀποκρίνενται κι αὐτὰ στὴν 'Απολογία τους:

— Διώξμε ἀπὸ τόνου μας τὸν Τεύρκικο Ζυγό, ἐμεῖς οὐ διώξουμε καὶ τὸ γλωσσικὸν ζυγό ποὺ βραβεῖν καὶ σχλα-
βώνει δόλο τὸ "Εθνος". Κι δταν μεθαύριο γίνει ή "Ενωση,
δὲν ἔχουμε καλύτερο δῶρο νὰ χρηστοῦμε τῆς Μητέρας μας,
παρὰ τὴν ἀντίληψη αὐτή τὴ γειτοφετημένη καὶ φωτεινή
ποὺ κλεῖ μέσα της δόλα τὰ ξημερώματα!

Νά, ποὺ ξυναδίνεται ἀκόμη μιὰ φορὰ στὶς Κρητικὲς μαδάρες ὁ ἔρχαιος Σπαρτιέτικος δρός «Καὶ μεῖς μιὰ μέρα θάμαστε!...»

ΕΓΩΓΙΣΜΟΣ

Τὸ ἵδιο ἀποτέλεσμα διαφορᾶς τάξεων ἔφερε καὶ

έστική κοινωνία. Γιατί μόλις ή δασική τάξη, ποι
προσώπους είναι άνωτερη τεχνική, έρριξε τό το φεούδα-
δο καθεστώς, άνημπορο μὲ τὰ παλιὰ δπιστοδρο-
ὰ μέσα του ν' ἀντισταθῇ στὴ δύναμι της, πῆ-
νοι οἱ χοτοὶ τὴ διείκηση στὸ χέρια τους, καὶ γίνη-
νοι αὐτοὶ ἀρχηγοὶ μιᾶς μεγάλης τάξης θηρώπων,
ὅτι γιὰ πολλοὺς λόγους, δένει μπόρετε ν' ἔναπτυ-
γεῖσαν αὐτούς. "Ωστε βλέπουμε τὸ ίδιο ἀποτέλε-
σμα μὲ τὴ φεούδαλικὴ ἐποχή, ὑπερτροφίᾳ θηλ. τοῦ
διοικητικοῦ ἔνστικτου μερικῶν σὲ βάρος τοῦ ἔγιν-
ον τῶν ἀλλων, μὲ τὴ διαφροὰ πώς τώρα ἐ ἀριθ-
μοὶ τῶν ἀρχόντων αὔξησε κατὰ πολὺ, καὶ μέση τῶν
άρχοντων, πνευματική, καὶ σινακτική, ζελτιώθηκε
τὰ πολλοὺς βαθμούς.

Καὶ κάθε κυρίαρχη τάξη, γιὰ νὰ στερεώσῃ τὴν τῆς, δημιουργεῖ Ἰδεολογίες, εἴτες ἐπωφελεῖται ὁ τέτοιες, γιὰ νὰ ὑπνωτισῃ ἔτος· τοὺς ἀρχόμενος. "Αμαὶ δῆμος μελετήσουμε ἀνεπηρέαστα τὰς φορες ἀφηρημένες ἵδεες, ποὺ λέμε οὐδὲ μέρα, δοῦμε πῶς εἶναι ἀποτελέσματα τῆς ἀνάγκης ωμένων καθεστώτων, καὶ πῶς ἔπεισαν, ἀμαὶ ἔπεισαν κεῖνα. Τὴν Ἰδεολογία τῆς Θρησκείας π. χ., ποὺ νήθηκε στοὺς πρώτους ἀθρώπους ἀπὸ τὴν ἀδυνατία τους νὰ ξηγήσουν τὰ περσότερα φυσικὰ φαινενα, τὴν ἐπωφελήθηκαν εἰς φευδάλοι, γιὰ νὰ ριάσουν τὴ θέση τους, κ' ἐπιεῖται τοὺς ἀρχόμενος μὲ τὴν ὑπνωτιστικὴν ἵδεα, πῶς οἱ ἀρχοντες

ΝΑ ΣΧΩΡΕΘΟΥΝ τὰ πεθαμένα σας, κύριοι φημεροδογράφοι, ἀφίστα τοὺς ταρταρινισμούς σας τούτη τῇ φοοδ. Μιὰ καὶ σᾶς προλίθινε σὲ διάυτους οἱ Τοῦρκοι συνάδερφοι σας, δὲν ἔξιζει νὰ τοὺς ἀκολουθάτε καταπόδι καὶ νὰ μᾶς φουσκώνετε τὰ μυστά μας μὲ ζέρα καὶ νὰ μᾶς ἀναγκάζετε νὰ γουρλώνουμε τὰ μάτια μας καὶ νὰ τρίζουμε τὰ δόντια μας καὶ νὰ σηκώνουμε τὴ γοστιά μας καὶ νὰ βλέπουμε γλυκονέιρα εὐκολῆς νίκης, σαν τὸ ἵναθεματισμένο τὸ 97.

Γιατί μιλάτε έτσι; Γιά νά πανταρολογήσετε; "Οχι.
Τόσο πρέστηγους δε σᾶς θέλουμε καὶ δὲν πιστεύουμε καὶ

ΣΥΛΒΙΑ. "Ω, νάσσω βέβαιη μαλίστε πώς δὲ θέχαμηλώτω τὰ μάτια, δὲ θὲ λιγοψυχήσω." Επερπενάε μὲ ξέρης πιάσ, δὲ μ' ἐδοκίμασες μεὰ φορὰ μνύχα.

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Το ζέρω, το ζερω. Ήπιοτα δέ σε νική. Σκέψου δημως: νά β.θείς έκει θστερ' από τόσα, στὸν ίδιο τὸν τόπο δύου γένηνε τὸ τρομερὸ τὸ πρᾶγμα, έκει, μόνη, άντιμετώπη σε κείνη τὴ γυναλκα, π.ν σου έχει καμακένο τόσο κακό...

ΣΥΛΒΙΑ. Καὶ τί μὲ τοῦτο; Μήπως, μιὰ μονάχα φορά—μιὰ φορά καὶ μόνη, Φραντζεσκα!—έχω ἀποφύγει ἄγω νὰ κάψω δ, τι μοι φάνηκε ἀνάγκη νὰ γεινῃ; Πές το καὶ σύ: μὲ εἶδες νάρνηθα κανένας θάρσος; 'Απὸ ποιό θεσκανιστήριο γύρεψε ως νὰ ξεφύγω;

μαρούς; Ήπιον καὶ ρευστόν πρὸς γραφήν την σύνθεσην,
Πολλὰ δὲ λέξεων βάσαναν ἔχει καττάξει κατά πρόσωπον
καὶ τὸ ζύρεις. Φυσικοί αὐτὸν δὲ βασταζῆν καρδιά μου
νῦν βάλω τὸ πόδι εἰσεῖ, διποὺ ἐκείνος ἐπεσε... Μά τι εἶχα
καρδιὰ καὶ τὸν εἴδα τότε, ἀπὸ τὴν χραμάδαν τῆς
πόρτας, ξαπλωμένο στὸ νεκρικό του κρεβάτι, καὶ
κανεὶς δὲν είταν πίσω μου νῦν μὲ στηρίζῃ καὶ, ποτὲ
μοῦ δώσουν ἀδειανά τὰ ζυγώσω στὸ προσκίνατο του,
περάσαν ἀπ' τὰ χέρια μου τὰ σίδερα τοῦ χειρούρ-
γου κ' οἱ επίδεσμοι βουτημένοι στὸ αἷμα.

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Ναι, ναι, είν' αληθεία: ο

νάστε. Μιλάτε έτσι για να «έξεγερετε το πολεμικό μας μένος» (καθώς σαλιαρίζετε), για να μᾶς πείσετε πώς, στη γνάχια, πρέπει να πολεμήσουμε χωρίς να φοβηθούμε τι ποτέ.

Μὰ οὐτό, βλογχημένοι, θὰν τὸ πιτύχεται μὲ τὸν ἀντίθετο
τρόπο. Ἀντὶ νὰ μᾶς ταπεινώνεται, σὰν τὶς ἀξέχαστες πάρα
μονες τοῦ 97, τόσο τὸν ἀντίπαλο καὶ μᾶς ταμπουνάτε
πώς σώνε: νὰ φανοῦμε μπροστά του, δχι μὲ ντουφέκιο, μὰ
μὲ κλάρες; στὰ χέρια, καὶ θὰν τὸ κοφεὶ λάσπη—πέτε μᾶς
τὴν ἀγήθεια, πέτε μᾶς πώς δ ἀντίπαλος εἶναι δυνατώτερος
ἄπλο μᾶς; κ' ἔχουμε χρέος. Ἐν ἡ ἀνάγκη τὸ ζητήσει, νὰ
ταθοῦμε πελῆγαρίσια μπροστά του καὶ νὰ πέσουμε ὅλοι,
τίσμε τὸν τελευταῖο, ἀφοῦ δ ἀγώνας μᾶς θάναις (νά, πεδ
σάς χαριζούμε καὶ τὴν ἀγχητημένη σας ρητορικὴ κορώνα)
ὑπὲρ βιωμῶν καὶ ἐστιών!

Μόνο ο κίνητος ἀντρειεύει τὸν ἄνθρωπο η ψευτικά τὸν παραλεῖ.

είναι ἀπόστολοι τοῦ Θεοῦ στὴ γῆ, πράμα ποὺ τὸ βλέπουμε ἀκόμα καὶ τώρα στὰ πιὸ ἀπολίτιστα φεουδαλικὰ κράτη. Μέλις δημός τῇ ἔξελιξῃ ἔφερε τὴν ἀνάγκη τῆς ἀλλαγῆς τοῦ φεουδαλικοῦ καθεστῶτος, ἀρχισε ἀμέσως ἀμελλιχτος πόλεμος ἀπὸ τοὺς ἀστοὺς κατὰ τῆς θρησκείας, πούχε παλέξει ρόλο τύραννου ὡς τὰ τότες, ἐπειδὴ σ' αὐτοὺς ἡ ἴδεολογία αὐτὴ εἴταιν ἐντελῶς ἄχρηστη, κείνον τὸν καιρό, μιὰ πούχαν ὑποστηριχτή τους τρομερὸ τὸν παρᾶ τους^(**). Τοῦτοι δημός γι' ἀλλα συγέρουντα, γιὰ τὴν ὑπεράσπιση λ.χ. τοῦ ἔξωτερικοῦ ἐμπορεύματός τους κ.τ.λ., ζρέθηκαν στὴν ἀνάγκη νὰ φέρουν στὴ μέση μιὰν ἀρχηγούμενη ἔννοια «πατρίδα», πούχε μέσα της πολλὰ ψυχολογικὰ στοιχεῖα γιὰ νὰ πιάσῃ ρῆσες, κ' ὑπνωτίζοντας μ' αὐτὴ τοὺς ἀρχόμενους, νὰ δίνουν μεγαλύτερη λειτερία στὸ ἕγωντικό τους ἔνστιχτο. Γι' αὕτη ἢλεπουμε τὴν «πατρίδα», μὲ τὴν ἔννοια πώχουμε μεῖς γι' αὐτὴ σήμερα, νὰ φανερώνεται πρώτα μετὰ τὶς ἀστικὲς ἐπανάστασες τῆς δυτικῆς Εὐρώπης.

"Ομως κάθε ιον... νίκη μὲν ἀρχοντες κι ἀρχόμενους φέρνεις μέσα της τὸ σπόρο τοῦ ἀνταγωνισμοῦ, ποὺ κανένας ὑπνωτισμὲς δὲν μπορεῖ νὰ τὸν ἀφανίσῃ. Αὐτοὶ εἰς τοὺς ἀρχοντες εἰναι ή ψυχολογικὴ ἀρχὴ καὶ η ὕβριση στὸν ἀγώνα. Γιατὶ η ὑπερτροφία τοῦ ἐγωισμοῦ τους σὲ βάρος τῶν ἀρχόμενων, κάνει νὰ ξεσπάσῃ τὸ ἐγωιστικὸ ἔνστιχτο τῶν τελευταίων. Επειτα η τεχνικὴ ἐξέλιξη, ποὺ δημιουργεῖ καινούργιες συνθήκες, ἐπιτείνει τὸ ξέσπασμα αὐτό, ποὺ λαβαίνει ἐτοι συγκεκριμένο χαρακτῆρα στὴν πάλη τῶν τάξεων. Ηδηλη λοιπὸν τάξεων δὲν εἰναι τίποτ' άλλο

(**) Ήδη μπορεῖ σὲ κάποιον νὰ παραξενοστηνῇ, πῶς ἔφου οἱ φεουδάλοι εἶγαν ἀνάγκη τῆς θρησκείας, ἐρχόντουσαν συχνὰ σὲ πολύνο μὲ τὸν κλῆρο, καὶ πῶς, ἀφοῦ οἱ ἄστοι γυπτικῶν πρώτα τὴ θρησκεία, τώρα στὰ περσότερα μέρη, παίρνουν μὲ τὸ μέρος τους τοὺς παπάδες; Τὴν ἀπάντηση, σ' αὐτὴν τὴν ἀπερία μπορεῖ νὰ μᾶ: τὴ δύωση μιὰ ἀπλούστατη, ἐμπειρικὴ σκέψη: Πώς: ἵνωστο χανέναι; ἔχωτερικὲς κίνητον δὲν ἀπεικεῖ διὸ ἐνθρόπους, μποροῦν αὐτοὶ νὰ γυπτιοῦνται γιὰ μαρκοδουλεῖα; μεταξύ τους. Μά μόλις δέ κίνητον, ποὺ ἀπειλεῖ καὶ τοὺς διύλ, φανῆι, τότες ἐνώνουνται κατ' ἀνάγκη. "Ετσι καὶ μὲ τοὺς φεουδάλους. "Οταν στέριωσαν τὴ θέση τους, καὶ δὲ φοβώντουσαν κανένα, πολέμαγαν γιὰ πολλὰ ζητήματα μὲ τὸν κλῆρο. Σὰ εάντκαν δύως οἱ δυνατοὶ ἄστοι, ποὺ ἀπειλοῦσαν καὶ τοὺς διύλ, βρέθηκαν ἔκα κατὰ τὴν ἀνάγκη, νὰ ἐνώνοῦν. Τὸ δέος καὶ μὲ τὴν ἀστικὴ τέχνη. Τόσα ποὺ στραβίζηκε δὲ πόλεμος ἐναντίο τῆς, ἔχει ἀνάγκη, ἵπο κάθε εἶδους στρατεῖο γιὰ ν' αὐξήσῃ τὴ δυνατοῦ τις, καὶ γιὰ νὰ κρατήσῃ τὲ ψυνωτισμὸ κείνους ποὺ εκμετάλλευται.

(*) Ή αρχή του τόνων είρηθε 345.

δύναται σου είναι μεγάλη. Τίποτα δὲ σέ νική Σολούγεσσον δρως: δὲν είναι τὸ θέοι πόχυμα. Δὲν είναι τὸ έδιο πράγμα νὰ βρεθῇ; Εινεῖ, ξεφύρι, μπροστά
τέ μια γυναίκα πού δὲν τὴ γνωσίει, γυναίκα
κανή για δλα, σὲν κ' ἴκει·η, πειραματωμένη, ἐ^βιαντρόπη..

ΣΥΛΒΙΑ. Δέν τὴ φοβοῦμαι· Αὐτὸς ποὺ κάνει
κύριη εἰναὶ ταπεινό. Γιατὶ μὲ θρρεῖ ἀδίνατη καὶ
δειλή, φχίνεται αὐτὴ ἐστι ἀπότολμη· γιατὶ τόσον
επειρό δίμεντα στὴ σιωπὴ κι ἀπόμερα, αὐτὴ λέγει μὲ
το νοῦ της, ἀλλη μιὰ φορά νὰ μὲ φένη κάτω. Γε-
ιέται δρώς. Τότε τὸ ἄγκυθό μου εἴτανε χαρένο,
κάθισθε ἀρμνα εἴτανε περιττή. Τώρχ τὸ ἔννυποχτητικ
το, τὸ διαφερεντεύω.

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Θές μου! Ρίχνεσκι σ' έναν
τάλαιπο σώμα πρός σώμα. Κι &ν αύτή άντισταθῆ
ΣΥΛΒΙΑ. Νάντισταθῆ, πως; "Έχω τὸ δι-

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Συλβία, Συλβία μου, ἀδερφή
μου, μή, σὲ παρακαλῶ· ἀνάβαλε ἀκόμα λίγες μέρες,
συλληγίσου λιγάκι ἀκόμα, πρὶν τὸ κάμηρον αὐτό.
Μή βιαστῆς τόσο πολύ!

ΣΤΑΥΡΟΣ. Α, ωραία τα λεξιστού, εσού που είναι
απλότυχη, έσου που είσαι σεραλισμένη, που έχεις ανέ-

φελη τὴν ζωὴν καὶ καμμιὰ φοβέρα στὸν ήταν γίγαντα σου, Νίνυχεύλω, νὰ τὸ συλλογιστῶ! Μή ξέρεις σὲ τὶ ἀπελπιστικὴ θέση ξαναβρίσκομαι γὰρ σῆμερος; Εί-ρεις ισοῦ γιὰ τὸ πρᾶγμα πολεμῶ; Γιὰ τὸ κεφάλι μου καὶ γιὰ τὸ κερχλί τῆς Μπεάτας, γιὰ τὴν ὑπερβολή, γιὰ τὴν ὥντας τῶν ακτῶν μου! Καταλαβθίνεις; Διὸν ξανχρήζεται τὸ μαρτύριο, δησου ὅλη πιά τὰ νεῦρα ἔχουντα λιανιστή, δησου ἔχουντα δοκιμαστή ὅλοι εἰς σπαστικήματος. "Έχω δοσμένα στὸν πόνο δια τοι μποροῦται νὰ δώτω τὴν ἔγων νοούσαι τὸ σκληρὸ τὸ σίδερο στα λειμῶ μου καὶ τὰ χέρια μου" τέλειωνε ἡ μέρχη μου καὶ τὸν ὄπον μου τὸν κυρίευεν ἡ φρίκη τῆς; ἐρχόμε-νης ἡμέρας, δησου εἶταν ἀνάγκη πεῖται νὰ ζήσω, καὶ γιὰ νὰ ζήσω, νὰ ξακολουθῶ νὰ στραγγίζω τὴν καρ-διά μου τοὺς ψαίνισταν στερεμένην. "Α, τὰ λεῖς ώ-ρατος, έσει! "Ιμπις ἔσου χαμογελᾷς στὸ σπίτι σου, τὸ ίδιο τὸ χαμόγελο σου ξανχρυπίζει σὲ σένα ἐκατον-τάχτινα, σὰ νὰ ζωσεῖς στὶς κρύταλλο μέσα. Γιὰ μένα τὸ χαμόγελο εἶταν ἔνας πόνος περαπάνω ἀποκάτω, τὰ δόντια μου σφιγγόντεν· ἡ Μπεάτα δύως δὲν εἶδε οὔτε ἔνα δάκρυ μου. Γιὰ νὰ τῆς φυ-λάξῃ τὴν μακαριότητα ποὺ σημαίνει τόνομό της, ἐνῷ δὲν ὑπῆρχε νευράκι μέσα μου ποὺ νὰ μὴ στρη-φόταν, τὰ χέρια μου σ' αὐτὴν ἀπλωμένα εἴχανε

παρὰ μιὰ ἐγωϊστικὴ ἀνάγκη, ποὺ ἐπιτείνεται ψευδογιανάκη ἀπὸ τόντα μέρος μὲ τὴν ἐκμετάλλεψη, καὶ πραχτικὰ ἀπὸ τόλλο, μὲ τὴν δέναη γέννηση καινούργιων ἔξωτερικῶν συνθηκῶν.

Αὕτη ἡ πάλη ἀναγκάζει τὴν ἀπειρικανή τάξην νὰ παίρνουνε μιὰ ὁρισμένη στάση μεταξύ τους. Ἡ ἐγωϊστικὴ ἀνάγκη τὰ κάνει νὰ συνασπίζουνται διαφορετικά, γιὰ νὰ πολεμήσουν τὸν ἔχτρο τους. Βλέπουμε καὶ ὅτι, πώς τὸ ἄπομο χωριστὰ δὲν μπορεῖ νὰ παῖξῃ κανένα ρόλο στὴν πάλη αὐτῆς, παχά μόνον ἐγκοκκινός. Ἔτσι, στὸν κοινωνικὸν ἀγῶνα τῆς ἐποχῆς μας μεταξύ τῶν ἀστῶν καὶ προλετάριων, κάθε μιὰ ἀπὸ τὶς τάξεις αὐτῆς νοιάζει: τὴν ἀλτήθεια τοῦ ὅγκου, καὶ ἐγώντας τὸν ἀστὸν κάνοντα τὰ τράστ καὶ τὶς καρπέλλες, ἐνώ ἀπὸ τόλλο μέρος οἱ πραλετάριοι ἔρρουνε κέντρα καὶ ταρεῖα. Ἔδω φανερώνεται λοιπὸν καθαρὰ ἡ ἐξέλιξη τοῦ ἀτομικοῦ ἐγωϊσμοῦ σὲ ἀλτρούσμα, σὰν ἀνάγκη τῆς ἐποχῆς. Δηλ. τὸ ἐγωϊστικὸν ἔνστιχτο τοῦ ἀτόμου γιὰ νὰ ἐπικρατήσῃ, δημιουργεῖ τὴν ἀλληλοδιοίθεια. Σ' αὐτὴν στηριγμένος ὁ ἀγῶνας τῶν σοσιαλιστῶν ἤστατε: τὴν χειραφέτηση τοῦ ἀγράτη, δηλ. τὴν Ἰδιαίτερη τοῦ ἀγράτη, πάχει τώρα ἐστός.

Ἀποτέλεσμα κάθε κοινωνικῆς πάλης, ἐπως καὶ κάθε πάλης ἐν γένει, εἶναι νὰ νικήσῃ ἐ δυνατώτερος. Ἔδω χρείζεται μιὰ μικρή παρένθεση, γιὰ νὰ δρίσουμε τὸ θάτη πῆγ «δυνατός», ἐπειδής οἱ περσότεροι ἀπὸ μᾶς, καὶ πρὸ πάντων οἱ αἰσθητικαὶ ἀναθρεμμένοι, πετάνε αὐτὴν τὴν λέξην κάθε ὥρα καὶ στιγμή, δίχως νι αὐτοῖ νὰ νοιάζουνε τὶ θέλουν νὰ ποῦν. Πολλοὶ βρίσκουν τὸ τωρινὸν καθεστώς γιατὶ οἱ ἀθρώποι του δὲν είναι δυνατοί, καὶ διερεύονται τοὺς δυνατοὺς φεουδάρχους. Σ' αὐτοὺς φαίνεται καθαρά, πρῶτο, ἡ ἀσυνείδητη, ἀταβιστικὴ ἐπίδραση, τοῦ φεουδαλικοῦ τους ἔνστιχτου, ποὺ θέλουν νὰ τὸ ἀνεβάσουν σὲ γενικὸν κανόνα, καὶ δεύτερο ἡ ἀναπόδεσμη μανία τοῦ αἰσθητικοῦ πνεύματος, πούνα: συνειθισμένο νὰ κοιτάῃ τὰ σύγνεφα καὶ νὰ παραπατάῃ στὴ γῆ, καὶ σ' ὅλα, πράματα εἴτες ἰδέες, νὰ δηνη μιὰ μυστικὴ σημασία, ἐπειδής εἶναι ἀγνοοῦ νὰ τὰ νοιάσῃ καθαρά. Η διάμεμη λοιπὸν δὲν εἶναι τίποτα ἀπόλιτο κι αὐτή, ἐπως καὶ κάθε διλλο πράμα. Ἀλλοτες δυνατὸς εἴταν ἐκεῖνος ποῦχε λογοτυρούς μῆς, ἐπειτα κείνος ποῦχε σιδερένιος χαραχτήρα, ἀργότερα δποιος κρατοῦσε μεγάλη χωράφια, πάρα καὶ ἐκεῖνος ποὺ βάστας πολὺ παρᾶ, ποῦχε δυνατὸς

μιαλός, πνευματικὴ μόρφωση μεγάλη, τέλος ἐκεῖνος ποῦχε ἀνώτερο σίκονομικὸν καὶ τεχνικὸν σύστημα, καὶ εἴταν καλύτερα δργανωμένος. Κάθε τέτοιος δυνατὸς ἀντιπροσωπεύει καὶ ἔνα ὁρισμένα κοινωνικὸν στάδιο, καὶ ἀξέιδει μόνο στὸ στάδιο του. Ὁ δυνατὸς λ. χ. τοῦ κυνηγετικοῦ σταδίου, μὲ τοὺς σιδερένιους μῆς, ἀν παρουσιάζουνταν τώρα, τὸ μόνο ποὺ θὰ κατώρθωνε θάταν νὰ μπῇ στὴ φυλακή. Ὅστε ἀμανιώδουμε πώς η δύναμη ἔχει πολλὰ φυνέρωματα, καὶ πώς κάθε φυνέρωμα ἀξέιδει μόνο στὴν ἐποχή του, θὰ ἴσοιμε πώς καὶ στὸν κοινωνικὸν ἀγῶνα τοῦ καίρου μας δυνατότερη εἴναι καίνη ἡ τάξη, ποὺ δυνατότερος εἴναι τελειώτερο τεχνικὸν καὶ σίκονομικὸν σύστημα, πόχει ὅγκο μεγαλύτερο, διοργάνωση καλύτερη, φιλοσοφικὸν σύστημα καὶ πνευματικὴ μόρφωση ἀνώτερη ἀπὸ τὴν ἀλλή, καὶ ἐν γένει ἐκεῖνη, ἡ τάξη, ποὺ δίνει λευτερία στὸ ἐγωϊστικὸν ἔνστιχτο τῶν περσότερων.

Τέτοια εἶναι: σήμερα ἡ τάξη τοῦ λαοῦ: Ιο Γιατὶ τὸ τελειώτερο σίκονομικὸν σύστημα, ποὺ ἀντιπροσωπεύει, τελειώτερο μενονατικὸν συνεχῶς μὲ τὴν ἐξέλιξην τῆς κοινωνίας, θὰ ἀπλώνῃ διοίση καὶ στεριά τὶς εἰδῶς του. Ζο Γιατὶ ὁ ὅγκος τῆς εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν ὅγκο τῶν μεγάλων ἀστῶν, καὶ η ἀδεξία, ὁλονένα μὲ τὸ ἀποτελέσματα ποὺ φέρνει ἡ συγκέντρωση τοῦ κεφάλαιου, δηλ. τὴν καταστροφὴν τῶν μικρῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τὸ πέσιμο τῶν μικροκοστῶν στὸν πραλετάρικον ὅγκο. Ζο Γιατὶ ἔνοιωσε τὴν κατάστασή της καὶ τὴν ἐκμετάλλεψη τῶν πλεύσιων, καὶ δργανώνηκε θαυμαστὰ σὲ πόλεμο ἐναντίον ἐκεινῶν, ἔτσι ποὺ καὶ τώρα ἀκόμα νὰ δείχνῃ κάθε μέρα φανερά τὴ δύναμη της, καὶ νάναγκαζή τοὺς ἀστούς σὲ ὑποχρήσεις. 4ς Γιατὶ η κατανόηση τῆς ἐκμετάλλεψης τὴν ἔκανε νὰ νοιάσῃ, πώς πίσω ἀπὸ τὶς διάφορες ἀρχηγημένες ἵδες κρύβουνται μόνο τὰ συφέροντα τῶν ἀστῶν, καὶ γι' αὐτὸν ἀπόκτησε τὴ δύναμη νὰ κρυπτάῃ τὰ διάφορα προσχήματα, ποὺ πίσω τους κρύβουνται: τὰ συφέροντα αὐτά, καὶ νὰ παρακλουντὴ ἀνεπηρέαστα τὴν πρόδοση τῆς ἐπιστήμης, ποὺ οἱ ἀστοί φορούνται νὰ τὴν ἀγκαλιάσουν σ' ὅλα, γιατὶ πολλές φορὲς χτυπάει τὰ ἴδια τους συφέροντα, καὶ δο γιατὶ ἀφίνει λεύτερο τὸ ἐγωϊστικὸν ἔνστιχτο σὲ κάθε ἀτομο ἀνεξιχέτως, μὲ τὴν σίκονομικὴν ισότητα ποὺ ἀντιπροσωπεύει, πράμα, ποὺ τὰ προγράμματα κοινωνικὰ στάδια τὸ περιώριζαν μόνο σὲ λέγους.

Αὐτὸς εἶναι ὁ σοσιαλισμός, ποὺ η κοινωνία του

θάρηθη, γιατὶ τὴ γεννάδει σιγὰ σιγὰ αὐτὴ ἡ φύση τοῦ καπιταλισμοῦ, μὲ τὴν αὔξηση καὶ τὴν ἀλληλεγγύη τῆς ἐργατικῆς τάξης, ποὺ ἐπιφέρει ὁ ἀναπόδεσμος, ἐγωϊστικὸς συναγωνισμὸς τῶν κεφαλαιούχων, καὶ η ἀναγκαῖα τελειοποίηση τοῦ τεχνικοῦ ἐπίπεδου. Σὲ κάθε ἀνεπηρέαστο φαίνεται καθαρὰ ἡ δροσιά, καὶ η προσδευτικὴ τάξη τοῦ συστήματος του. Καὶ διτὶ τὸ σοσιαλιστικό καθεστώς διχι μόνο ἐκφυλισμὸς δὲ θάνατος, μὲ ἀπεναντίας θάνατο τὸ ἀκριτεροῦ ἀπὸ τὸ προηγούμενό του, φάνεται ἀπὸ τὴν ἀπόδειξην, ποὺ ἐκθέσαιμε πάρα πάνου, πώς κάθε κοινωνικὸν στάδιο είναι ἀνώτερο ἀπὸ τὸ προηγούμενό του, γιατὶ είναι διέλειη ἐκεινοῦ. «Οσοι λατόπον πολεμάνε τώρα τὸ σοσιαλισμὸν τίποτ' ἀλλο δὲν κάνουνε, παρὰ νὰ δείχνουν διοφάνερα τὴν ἀστικὴ φύση τους, μὲ τὸ στάσιμο φιλοσοφικό τῆς σύστημα, τὸ έδιο δηλ. πόκαναν καὶ οἱ φεουδάλοι κτυπάντας τοὺς ἀστούς.

★

«Ἐτσι, εἶδαμε πώς ἡ κύκλος τοῦ ἀτομικοῦ ἐγωϊσμοῦ εἶναι: δυνατότερος ἀπὸ τὸ διλούς τοὺς ἀλλούς ἐγωϊστικοὺς κύκλους, καὶ πώς αὐτὸς δημιουργησε τὴν κοινωνία καὶ τὴν ἐξέλιξην, της. Καὶ εἶδαμε, πώς δο σοσιαλισμὸς εἶναι ἡ ἐγωϊστικώτερη ἐκφάνση τῆς κοινωνίας, ποὺ θάρηθη καὶ ἀνάγκη, καὶ ποὺ τὸν χτυπάνε μόνο ξσοι ἔχουνε συφέρει, η ξσοι παίρνουν τὴν ἔννυσια τοῦ ἐγωϊσμοῦ σὲ περιορισμένη μορφή, η τέλος οἱσοι εἶγινε ἀνίκανοι νὰ τὸν νοιάσουν.

Μόναχο.

ΦΩΤΟΣ Ν. ΠΟΛΙΤΗΣ

«Η ἱν Ἀθήναις ὑπὸ τὴν Γ. προστατεῖται τὴν Λ. Μ. τοῦ Βαπτιστοῦ, Βιομηχανικὴ καὶ Ἐμπορικὴ Ἀναδημία ἀποτελεῖται τὸ μαθήματα τῶν σχολῶν αὐτῆς; (Γεωργικής, Βιομηχανικῆς, Ἐμπορικῆς, Μηχανουργικῆς, Αρχιτεκτονικῆς), ἀποτελεῖται τὴ 15η Σεπτεμβρίου, εἰ δὲ ἐγγραφαὶ ἀπὸ τὴν Οὐρανούστοι. Πρόγραμμα ἀποτέλλεται δωρεάν εἰς τοὺς αἰτοῦντας.

εἶναι.

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Τί συλλογίστηκες, πάλε;

ΣΥΛΒΙΑ (στυλωμένη, προφέροντας καθαρὸ τὸ λόγιο, ἀποφασιστικὴ ἀλλὰ κατάχλαμη.) «Αναδημία ἀποτελεῖται τὸ μαθήματα τῶν σχολῶν αὐτῆς;

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Τὸ ζέρει; Πῶς;

ΣΥΛΒΙΑ. Δὲν υπάρχει ἀμφιβολία, δὲν υπάρχει ἀμφιβολία.

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Τὸ φαντάζεσαι.

ΣΥΛΒΙΑ. Τὸ αἰστάνομα είμαι βέβαιη γι' αὐτό.

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Μάτι πῶς;

ΣΥΛΒΙΑ. Μὰ είταν ἀνάγκη ως κι αὐτὸν νὰ γένη: είταν ἀνάγκη νὰ βροῦ μὲ μέρα αὐτὴν τὸν τρόπο. Πῶς; «Ισως μὲ κανένα γράμμα...» Εχει λάβει γράμμα σὲ λούκιος.

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Καὶ σὺ ποῦ ἔχεις τὸ νοῦ σου;

ΣΥΛΒΙΑ (μὲ γένα μακατάδεξτο μήνημα.) «Οι κι αὐτὸν ἀκόμα;

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Μὰ τσως κάνεις λάθος.

ΣΥΛΒΙΑ. Δὲν κάνω λάθος. «Τοτερ' ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψη τοῦ γέρου, Βγραφ' ἔκεινη. «Η ἀναβολὴ τώρα πάτε δὲν ἔχει τόπο, εἴτε γιὰ αἰσθέτη μέρα, εἴτε γιὰ μιὰ ωρά καὶ ξέν. Καταλαβαίνεις τὸν κίντυνο. Κι αν ἀκόμα ἔχει γυρίσει σὲ μένα μᾶλη τὴν φυχή του,

πάντα καὶ λουλούδι... Δὲ θὰ μποροῦσα πάτε νὰ ξαναρχίσω. Θὰ ηθελα μᾶλλον νὰ φύγω καὶ ἐγώντων καὶ κάτω λιγότεροιάλι ἔχημο καὶ νὰ πλανάνω μὲ τὴν γένην της φωτιστικῆς τῆς φωτιστικῆς τοῦ πρόσωπο.

Τι λέσ; Τι λέσ; Δὲ πρέπει πάτε νὰ φύγεις γιὰ τὴν τίποτα. Μὴ δὲ σ' ἔχαπά; Δὲν ξαναρχίστηκες δὲν τοῦ τὴν ἀγάπην: Αὐτὸ μοιάχα ἀξίζει καὶ τόλλα είναι τίποτα.

(«Η Συλβία σφαλέται τὰ μάτια λίγες, οτιγμές, καὶ τὴν πλάνη τῆς φωτιστικῆς τῆς φωτιστικῆς τοῦ πρόσωπο.»)

ΣΥΛΒΙΑ. Ναι, ναι, τὴν ἔχω πάτε τὴν ἀγάπην του.. Φχίνεται.. Πῶς θὰ μποροῦσα νὰ καταριθέξω γιὰ καίνη τὴν φωτιστική; «Δικαίωμα είμαι ἔδω, μὲ φωτιστική, μὲ ἀναχτητάς· μ'

ΧΡΟΝΙΚΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ

(Από Πέμπτη σε Πέμπτη)

— Τὸ "Υπουργεῖο τῆς Παιδείας ἔκλεισε 48 σχολαρχία ποὺ λειτουργοῦνται σὲ διάφορες ἀπερχίες, γιατὶ δὲν ἔχουν ἄρχετούς μαθητές.—"Η ἀστυνομία δήλωσε πώς 200 κρούσματα κοιλιακοῦ τύρου βρίσκονται μέσα στὰ διάφορα νοσοκομεῖα καὶ τὴν πόλη.—Τὸ περασμένο Σαβάτο ἤρθανται στὸν Πειραιά 85 Ρούσσες φοιτήτρες μὲ τὸν καθηγητὴν τους Πλατάνωφ γι' ἀρχαιολογικὲς μελέτες.—Οἱ Εμποροὶ τῆς Ἀθήνας ἀπορρεσίσανται νὰ κλείνουν τὰ μαγαζιά τους κάθε Κεριακή, διὸ βαστάσει τὸ καλοκαίρι.—Τὴν περασμένη Κεριακή ἔγινε στὴ Λάρισσα «Ἐμπορικὸ πανθεσσαλικὸ συνέδριο», διόπου συζητήθηκαν διάφορα ἐμπορικὰ ζητήματα.—"Οἶ" οἱ υπάλληλοι τῶν τράμι μαζευτήκανται τὴν περασμένη Τρίτη, μεσάνυχτα, στὸ Διμαρχεῖο καὶ ζητήσανται μὲ ὑπόμνημά του; ἀπὸ τὴν Ἑπαρίστα νάζησει τὸ μιστό τους καὶ νὰ μὴν μπορεῖ νὰ πάνει κανένα ὑπάλληλος ἢ δὲν ἔποφασίσῃ πρῶτα εἰς δικὸ συρβόλιο ποὺ δὲ προεδρεύεται ἀπὸ τὸν πρέσβρο τους. Τρεῖς μίρες δώσανται καρό στὴν Ἑπαρίστα νὰ μελετήσει τὸ ὑπόμνημά του καὶ νάποφασίσῃ. "Α δὲ συμμορφωθεὶ ἡ Ἑπαρίστα μὲ τὰ ὄσα ζητοῦντα, φοβερούνται πῶς θάπεργήσουν.

Ο.Π.Ι. ΘΕΛΕΤΗ

— "Ηρθε δῶ γιὰ λίγες μέρες δὲ καλός που φίλος Μαγώλης Καλοκούρης γιὰ νὰ γιαννάσσει τὴν ὄρχηστρα ποὺ θὰ παίξει τὴν σύνθεσή του στὴν «Στέλλα Βιολάντα».
— Ο Στέφανος Ραμᾶς ἔγγαλε καινούρια πολιτικοκοινωνικὴ μελέτη, τοὺς «Ἀλέξους στρατοκόπεις». Γιὰ τὸ βιόλο τοῦ Ραμᾶ θὰ γραψτεῖ ἡ πρεπούμενη χρίστ, σὲ κατοπινὸ φύλο τοῦ «Νοούμ». — Απὸ τὴν περασμένη Τοτὶη ὄρχήνησος νὰ δημοσιεύεται στὴν ἐπιφυλλίδα τοῦ γαλλοελληνικοῦ «Ἑλληνικοῦ κόσμου» ἀνέκδοτο ρομάντσο τοῦ Γάιννη Καμπύση «Ἐχτροὶ καὶ φίλοι». — Παραστάθηκε στὴ Λευκωσία τῆς Κύπρου ἀπὸ μαθητὲς καὶ μαθήτριες ἡ «Ἑλλέκτρα τοῦ Σοφοκλῆ» στὸ ἀρχαῖο κέντρο.
— Καθὼς «ἀνακοίνωσε» δὲ μπάσμα Μιστριώτης εἰς ἑρμηρίδες, «οἱ θεαταὶ τοσοῦτον συνεντέθησαν ὥστε ἀνελύθησαν εἰς δάκρυα». — Οι σημερινοὶ Κυπριώτες, φανέται, θὰ μιλοῦν ἀρχαῖα ἀλληνικὰ γιὰ νὰ νοιάσσουν τὸσο τὸ Σοφοκλῆ καὶ νὰ ἀναλύσουνται εἰς δάκρυα.
— Δὲν είναι λόγος πώς δὲ κ. Πινακοθήηκος τῆς ΑΠΙΝΑΚΟΘΗΗΚΗΣ θὰ μάς τὸ βεβαιώσει κι αὐτό.
— Ο ἀδειορέος δὲ Φ. Πλεύνεις τὸ διάσολο τοῦ βρῆκε κάτου στὴν Καλαμάτα. Τόσο τὸν ἐρέθισε σὲ τὸ «Φρουρὸν» μὲ τὶς ἀλήθειες πούργαρε μὲ τὸν ἀλογομπότερό του, ὥστε τὸν ἀνάγκασε νὰ βγει στὸ «Θάρρος» τῆς Καλαμάτας καὶ νὰ τελαγήσει πώς θαρρεῖ τὸν ἑαυτό του ίσος κι ἀνώτερο ἀπὸ τὸ Σολωμό, ἀφοῦ «μόνον ἔμει, τοῦ Σολωμοῦ καὶ τοῦ Βαλαωρίτου τὰ ποιητικὰ ἔργα εξέδωκεν ἡ Μαρσαλίσσης Βεβλούχη». Ράθος ἐν γωνίᾳ κτλ.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Ω. Δὲ μᾶς στέλνεις λανένα ἀλλο; —κ. Van L. Amsterdam. «Νησιώτ. Ἰστορία» δὲν ὑπέργουν πιά. Θέλεται «Μαζώχτρα» ἡ κανένα ἀλλο β.β.νίο; —Γρίφτε μας νὰ σᾶς τὸ στελέουμε μαζὶ μὲ τέλλα. —κ. K. Mol. Heidelberg. Σᾶς στέλνουμε τοῦ 'ΑΒ. καθώς καὶ τὸ 344. Τὸ ἀλλο δὲν ὑπάρχει. —κ. A. M. Σού τὸ στελέουμε. —κ. M. Φιλ. Τὸ λεβήμε. —Σ' ἔνα ταχτικὸ ἀναγνωστό. Νόστιμος διαργαρίτης τοῦ κ. Χατζηδάκη ποὺ τὸν φέρεις; στὰ «Ἀναγνώσματα περὶ τῶν γενικῶν αρχῶν τῆς συγκριτικῆς γλωσσολογίας» τοῦ Whitley I^ο τεύχος, σελίδα 389, ἀράδα 20—24 «...Ταῦτα ἐπιτρέπουσιν ημῖν νὰ ἐμβληματεύσουμεν εἰς γλωσσικὴν βρεμέθη, ητις είναι τελείως διάφορος ΠΑΣΩΝ τῶν γλωσσικῶν ΤΥΠΩΝ τῶν εὐρισκομένων κτλ.».

κι ἀν ἀκόμα ἔχει διάλοτελα κόψει κάθε δεσμὸ μαζὶ της, κι ἀν ἀκόμα ἔχει ἀλλαξιδρομήσει σὲ μιὰν ἀλληλία, σ' ἔνα ἀλλο ἀγαθό, δὲν αιστάνεσαι τὶς μπορεῖ νῦναι ἀκόμα ἢ γοντεῖα τῆς γυναικείας ποὺ τοῦ λέγει, πεισματωμένη καὶ βέβαιη: «Εἴμ' ἐδῶ· νὰ περιμένω»; Νὰ ξέρῃ πώς εἰν' ἔκειται αὐτή, πώς δὲ λείπει μέρος ἀπ' τὴν ἀπαντοχή της, πώς τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ τὴν ἀπολτίσῃ... Καταλαβάνεις τὸν κίντυνο; «Ἄν δὲ Λούκιος ἔμαθε σήμερα τὸ πρώτη πώς αὐτὴ τὸν περιμένει, ἀνάγκην νὰ μάθῃ ἀπόψε — κι ἀπὸ τὸ στόμα μου τὸ ἴδιο — πῶς δὲν τὸν περιμένει πιά. (Μιὰν ἀδάμαστη δρμή δυναμώνει καὶ ἀνυψώνει διὸ της τὸ εἶναι.) Αὐτὸς θὰ τὸ μάθῃ ἀπόψε τοῦ τὸ ὑπόσχομαι. (Ἀπλόνει τὸ χέρι πρὸς τὸ παραθύρο, μὲ τὴ γεροκομία τοῦ ὑπόρχωπου ποὺ δρούσεται.) Θέλεις νάρθης μαζὶ μου; (Ἀκολουθεῖ)

Ο ΝΟΥΜΑΣ 347 - 7 ου Θεοφάνη 1909

ΜΕ ΜΙΑΝ ΔΡΑΧΜΗΝ ΚΕΡΔΟΣ 100.000!

ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΣ

"Εκαστον γραμμάτιον ἰσχύον διὰ τὴν κληρονομίαν 28 Ιανουαρίου (11 Ιουλίου) 1909 τιμάται ἀντὶ μιᾶς δραχμῆς.

ΚΕΡΔΗ ΕΚΑΣΤΗΣ ΚΛΗΡΩΣΕΩΣ:

ΜΕΓΑ ΚΕΡΔΟΣ	ἐκ δραχ.	100,000
1 Κέρδος	»	28,000
1 Ηέρδος	»	10,000
2 Κέρδος	»	5,000
3 Κέρδος	»	1,000
118 Κέρδος	»	100
857 Κέρδος	»	50

1000 ἐν διλω κέρδον ἀξίας δραχμῶν..... 225,000

Γραμμάτια πωλούνται. Εἰς τὰ δημόσια ταχεῖα καὶ λοιπὰ δημόσια ἀρχές, εἰς τὰς Γραμμές, εἰς τὰς επαθητάρχας καὶ στατιστικὰς τῶν εἰδηπορθρῶν, τοὺς διαχειριστὰς τῶν μονοπωλίων καὶ τὰ πρακτορεῖα τῶν ἐφερερίων πρὸς δραχ. μίαν ἔκαστον γραμμάτιον, ισχύον διὰ μίαν ἐκ τῶν τριῶν τελευταῖον κληρωτῶν.

Διὰ πάσαν πληροφορίαν ἡ έντησιν γραμμάτων ἀπευθυντέον εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Εθνικοῦ Στόλου καὶ τῶν αρχαιοτήτων, υπουργείον Οἰκονομικῶν εἰς Ἀθήνας.

Ο διευθύνων τηματάρχης

Γ. ΚΟΦΙΝΑΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΣ

"Εντοκοι καταθέσεις

Καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια

Τροποποιήθειστος τῆς «λίμπαχος τῶν τόκων τῶν εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια νίνων ἑντοκων καταθέσεων ἐν δύοις ἡ ἐπὶ προθεσμίᾳ διληπτοῖς εῖται. διὰ ἀπὸ 15 Απριλίου 1909 ἡ Εθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος δέχεται παρὰ τε τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τοῖς Ὑποκαταστήμασιν αὐτῆς καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια ἀποδοτέας ἐν δύοις ἡ ἐν δρισμένη προθεσμίᾳ ἐπὶ τόκῳ.

1 1/2 τοῖς 0/0 κατ' ἔτος διὰ τὰς εἰς δύοις ἀποδοτέας καταθέσεις μέχρι ποσοῦ δρ. 10.000, πέραν δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου τοῦ τόκου δριζμένου εἰς 1 τοῖς 0/0 κατ' ἔτος μέχρι 50.000 δραχμῶν· πέραν δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου εἰς 1/2 τοῖς 0/0. Αἱ καταθέσεις αὗται γίνονται δεκταὶ καὶ εἰς ἀνοικτὸν λογαριασμὸν παραδίδομενον τῷ καταθέτῃ διελιαρίου λογαριασμοῦ καὶ β.θιλαρίου ἐπιταγῶν.

2 τοῖς 0/0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ εἴξης τουλάχιστον.

2 1/2 τοῖς 0/0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ εἴξης τουλάχιστον.

3 τοῖς 0/0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ δύο εἴξης τουλάχιστον.

3 1/2 τοῖς 0/0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ τέσσαρων ἐπη τουλάχιστον.

4 τοῖς 0/0 κατ' ἔτος, διὰ τὰς καταθέσεις τῆς ἀποδοτέας μετὰ πέντε ἐπη τουλάχιστον ὃς καὶ διὰ τὰς πέρα τῶν πέντε ἐπη της διαρκεῖται.

Καταθέσεις εἰς χρυσόν

Δέχεται ἔτι ἑντόκους καταθέσεις εἰς χρυσὸν ἦτοι τὶς φράγκα καὶ λίρα Ἀγγλίας, ἀποδοτέας ἐν δρισμένη προθεσμίᾳ ἢ διαρκεῖς ἐπὶ τόκῳ;

1 1/2 τοῖς 0/0 κατ' ἔτος ἐπὶ καταθέσεις 6 μηνῶν τούλαχ.

2 τοῖς 0/0 κατ' ἔτος 1 ἐπειδής τούλαχ.

2 1/2 τοῖς 0/0 κατ' ἔτος 2 ἐπειδής τούλαχ.

3 τοῖς 0/0 κατ' ἔτος 4 ἐπειδής τούλαχ.

4 τοῖς 0/0 κατ' ἔτος 5 ἐπειδής τούλαχ.

Αἱ διμολογίαι τῶν ἑντοκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἔκλογην τοῦ καταθέτον δινομαστικοῦ ἢ ἀνύνυμοι.

Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι διμολογιῶν πληρώνωνται παρὰ τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τῇ ζητήσει τοῦ καταθέτος «Ὑποκαταστήματος» τῆς τραπεζῆς εἰς τὸ κύριο νόμισμα εἰς ἑγένετο ἡ κατάθεσις.

ΣΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

τὸ γραφεῖο(δρόμος Σήργωνα) πουλούνται ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ τὸ ένα καὶ 1,25 φρ. κρ. γιὰ τὸ ἔξωτερο, τὰκόλουθα βιβλίον μεταξύ τοῦ ΨΥΓΧΑ